

ПРОБЛЕМИ ЕКСПОРТУ ІТ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

На сьогоднішній день ІТ-сфера тісно та динамічно інтегрується у світову економіку. В сучасних умовах Україна активно розвиває ІТ-індустрію, залучаються іноземні інвестиції та створюються нові робочі місця, отже, дана тема є актуальною та своєчасною.

З 1.2 млрд доларів до 2.8 млрд доларів за останні чотири роки зріс ВВП України за рахунок внеску ІТ промисловості. Співпраця між державою та ІТ-сектором дозволить змінити розмір внесків з 3.3% до 4.5% в національний ВВП, що перевищить суму в 5,2 млрд доларів експортної виручки станом на 2019 рік, а кількість робочих місць в даній і суміжних галузях виросте до 23%. ІТ-сфера стала другою галуззю в Україні з експорту послуг і сягає 20 відсотків всіх експортних послуг. США, Німеччина, Канада, Ізраїль, Великобританія та Швейцарія являються потенційними замовниками послуг в українських ІТ-фахівців.

Як відомо в Україні є безліч сфер розвитку бізнесу і промисловості, але сфера ІТ являється найбільш розвиненою в країні, і саме Україна представляє найбільше світових розробників програмного забезпечення. Поряд з тим існують і проблеми, які негативно впливають і гальмують розвиток даної галузі: відтік кадрів, який пов'язаний з АТО (причина для еміграції перспективних кадрів, або участь у бойових діях), нестабільна політична і економічна ситуація всередині країни і падіння курсу гривні, збільшення кількості спеціалістів працюючих на експорт, одна із причин це різниця у заробітних платах ІТ-фахівців. Порівняно з Європою, Україна має більший людський ресурс у сфері ІТ, тому кожного року експорт ІТ-продуктів досягає мільярдів доларів.

Одним із головних джерел надходжень до бюджету України і фактором який піднімає країну у світових рейтингах є експорт комп'ютерних технологій. При цьому ІТ-фахівці не поспішають виїжджати за кордон. Майже 2,5 млрд \$ від експорту програмного забезпечення Україна заробила в 2015 р. Через рік обсяг ринку склав 3 млрд \$, а приріст галузі склав 15-20%. Глобальний рейтинг країн по аутсорс-привабливості Global Services Location Index (GSLI) поставив Україну на 24-е місце у 2016 р. Два роки тому, країна займала лише 41-ю позицію [1].

Приблизно 9% склав ріст індустрії в 2016 р., що значно нижче, ніж 2013-2014 рр., але вище ніж 2015 р. Порівняно з 2016 роком зріс на 20% і склав 3,6 млрд дол. обсяг експорту ІТ-послуг з України у 2017 р.

Передбачається, що в 2018 р. обсяг експорту буде становити 4,5 млрд дол. Внесок експортної ІТ-індустрії в загальний ВВП країни становить 3,34%. В цілому ІТ-компанії, що працюють на території України, сплатили 16,7 млрд грн податків.

За останні п'ять років ІТ-ринок збільшився в три рази і зайняв третє місце з експорту товарів і послуг. В Україні працює понад 90 тис. За різними оцінками, в Україні налічується до чотирьох тисяч ІТ-компаній. 85% – малі та середні компанії, з чисельністю персоналу менше 80 осіб. Основна частина компаній розташована в великих містах України – Києві (44,9%), Харкові (18,7%), Львові (9,3%), Дніпропетровську (8,2%) та Одесі (5,5%) [3].

SoftServe, Luxoft, GlobalLogic, EPAM і Ciklum, були визнаними найбільшими ІТ-компаніями у 2016 р. в Україні. Основним імпортером українського програмного забезпечення є Сполучені Штати Америки, близько 80% становить частка експорту ІТ до США. Наразі, очікується, що частка ІТ-індустрії складе 15% від валового внутрішнього продукту України вже до 2020 року.

На даний момент існує така тенденція, що 80% ІТ-компаній України працюють на зовнішні ринки. На українських фахівців найбільший попит у Європі, це майже 68% і Північній Америці та Австралії – 56,7%.

Процедура укладення зовнішньоекономічних договорів, являється однією з гострих проблем експорту ІТ-послуг. Важливим і необхідним кроком у вирішенні цього питання є прийняття Верховною Радою закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг». Даний значно спростить процедуру укладення зовнішньоекономічних договорів, а саме – пропонує скасування обов'язкового укладення зовнішньоекономічного договору в письмовій формі і дає можливість його укладення в електронній формі шляхом прийняття публічної оферти, обміну електронними повідомленнями або шляхом виставлення рахунка (інвойсу); спрощення фінансової звітності у разі експорту послуг, а також скасування валютного контролю для операцій з експорту послуг, що допоможе розвитку в Україні ІТ-індустрії та ринку фрилансерів (самозайнятих фахівців) [5].

Вимагати переклад документів з англійської на українську мову, згідно закону буде забороненим. Стратегічно важливими для подальшого розвитку експорту послуг українських ІТ-компаній є нововведення даного законопроекту. При цьому, зазначений закон є важливим не тільки для галузі, але і для держави в цілому, оскільки завдяки його нормам, українські фрилансери зможуть працювати в легальному полі, нарешті подолавши складнощі надмірної бюрократизації, а це, у свою чергу, дозволить збільшити приток валютної виручки до країни.

Незбалансованість ринку являється значною з проблем ІТ-галузі України є. Спостерігається зростаючий дефіцит професіоналів і стабільне зростання зарплат, з одного боку, а з іншого – надлишок фахівців із недостатнім рівнем кваліфікації. Внаслідок цього посилюється конкуренція за кваліфіковані людські ресурси. Також варто відзначити той факт, що якість і доступність освіти фахівців у сфері інформаційних технологій в Україні на сьогоднішній день залишають бажати кращого.

Швидке зростання української ІТ-галузі може забезпечити поступове і прогнозоване оподаткування. Для створення конкурентних переваг більшість країн і світу використовують різні системи оподаткування ринку ІТ-послуг. Спрощена система оподаткування діє в Україні для ІТ-спеціалістів в формі приватних підприємств. Серед інших стимулюючих факторів – реформа системи освіти, дотримання прав інтелектуальної власності, розвиток внутрішнього ринку, захист від нецивілізованого втручання державних органів, просування української ІТ-індустрії за кордоном [6].

Попри всі її проблеми, економіка України дає, мабуть, одні з кращих в світі умов для запуску ІТ-проектів. Собівартість, а значить, і поріг входу, і ризику, наймовірно низькі, а ринок фахівців – досить широкий. Різниця в рівні зарплат між ІТ та іншими секторами втягує в ІТ-середовище все більше молодих людей і фактично фокусує розвиток країни на одній з найперспективніших світових галузей.

ІТ-галузь є однією з найбільш перспективних, динамічних і інноваційних галузей сучасної економіки країни. Основна проблема галузі – незбалансованість ринку: з одного боку, спостерігається зростаючий дефіцит професіоналів, з іншого - надлишок фахівців з недостатнім рівнем кваліфікації. Основою для перетворення можливостей вітчизняної ІТ-галузі в конкурентоспроможний сегмент світового ринку, а також реалізації ІТ-потенціалу Україна є стабілізація економічної і політичної ситуації в країні та методологічно обґрунтоване інституційне регулювання ринку ІТ-послуг.

Список використаних джерел:

1. *A new business model threatens established concepts of offshoring and expands the market.* [Текст] : інтернет-видання, – 2016. – Режим доступу: <https://www.atkearney.com/strategic-it/global-services-location-index/full-report>
2. *Ukraine's booming IT sector makes it an outsourcing nation* [Текст] : інтернет-видання, – 2016. – Режим доступу: <https://www.kyivpost.com/article/content/technology/>
3. *Тенденції IT-аутсорсингу в Україні.* [Текст] : інтернет-видання, – 2016. – Режим доступу: <http://startuonline.com.ua/events/trends-in-it-outsourcing-in-ukraine>
4. *Рада ухвалила закон про спрощення укладення міжнародних договорів у разі експорту послуг для розвитку IT-індустрії* [Текст] : інтернет-видання, – 2016. – Режим доступу: <http://ua.censor.net.ua/n413440>
5. *Закон України Про внесення змін до деяких законів України щодо усунення адміністративних бар'єрів для експорту послуг.* [Текст] : інтернет-видання, – 2016. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1724-19>
6. *IT-галузь в Україні: про що багато говорять, але мало знають* [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://fakty.ictv.ua/ua/ukraine/20161123-it-galuz-v-ukrayini-pro-shho-baqato-govoryat-ale-malo-znayut/>.